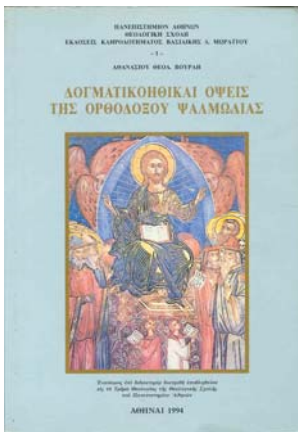

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ ΤΟΥ κ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Θ. ΒΟΥΡΛΗ

"ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΗΘΙΚΑΙ ΟΥΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΨΑΛΜΩΔΙΑΣ "

Ἡ διδακτορική διατριβή τοῦ κ. Ἀθανασίου Θ. Βουρλή μέ τίτλο "ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΗΘΙΚΑΙ ΟΥΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΨΑΛΜΩΔΙΑΣ" ἀξιζει νά προβληθεῖ ὡς μία ἄξια πολυπλεύρως τεκμηριωμένη προσπάθεια ἀναδείξεως ὄχι μόνο τῆς ὀρθοδόξου ψαλμωδίας ἀλλά καί γενικότερα τοῦ θεοδότου χαρίσματος τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου.

Διά ἱστορικῶν καί θεανθρωπίνων ἐπιχειρημάτων μεστῶν ἀπό σαφήνεια καί πληρότητα καί ὑπερεκχειλιζόντων ἀπό ἀγιογραφικές καί ἀγιοπατερικές μαρτυρίες μᾶς ἐκδέτει τήν πορεία καί τή μοναδικότητα τῆς Βυζαντινῆς ψαλμωδίας πού μέ μανία κάποιοι γνωστικοί εἰδικοί τήν καταπολεμοῦν ὡς σκουριασμένη, δυσνόητη, ξύλινη καί βαρετή.

Σάν πρόκληση - πρόσκληση μελέτης τῆς συγκεκριμένης διατριβῆς θά σταθῶ σέ πέντε σημεία :

α) "...Οἱ ἐν πτώσει ζῶντες καί πληθυνόμενοι ἀνθρωποὶ ἐλησμόνησαν ἢ διεστρέβλωσαν τήν δοξολογικήν μετά τοῦ Θεοῦ σχέσιν. Ὁ Θεός ὅμως φιλανθρωπῶς φερόμενος καί ἐξ ἀπείρου ἀγάπης κινούμενος κατεργάζεται τήν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων χρησιμοποιοῦν πρός τόν σκοπόν αὐτόν τήν ψαλμωδίαν (εἴτε μέσω τῆς φυσικῆς εἴτε μέσω τῆς ὑπερφυσικῆς θείας ἀποκαλύψεως), ὡς μέσον ἐπανασυνδέσεως τῶν ἀνθρώπων μετ'Αὐτοῦ , ἀνάλογον μάλιστα τῆς πνευματικῆς αὐτῶν καταστάσεως καί δεκτικότητος. Προκύπτει ἐπομένως διάφορος ψαλμωδία εἰς τοὺς ἐντός καί ἐκτός τῆς ὑπερφυσικῆς Ἀποκαλύψεως ζῶντας ἀνθρώπους καί ὅπως δήποτε οὐχί ἡ αὐτή τῆς προπρωτικῆς καταστάσεως, περί τῆς ὁποίας δέν γνωρίζομεν λεπτομερείας...".

β) "...Μέσω τῆς τοιαύτης ψαλμωδίας καλλιεργεῖται ἡ μεσσιανική ἀντίληψις καί ἡ ἐλπίς τῆς σωτηρίας. Κηρύσσεται ἡ περί τοῦ ἐνός Θεοῦ διδασκαλία , ἡ ἐξ Αὐτοῦ ἐκ τοῦ μηδενός δημιουργία τοῦ κόσμου καί δὴ τοῦ ἀνθρώπου καί ἡ πτώσις αὐτοῦ , ἡ παντοδυναμία , ἡ πρόνοια , ἡ δικαιοσύνη , ἡ ἀγιότης , ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ...Δίδεται , ἐν ἄλλοις λόγοις,... ἡ ἀναγκαία δογματικοηθικὴ διδασκαλία ..."

γ)...Ο φωνητικός τρόπος ψαλμωδίας , τόν όποιον αυτός ό Κύριος καί οι μαθηταί του χρησιμοποιούν κατά τό ν Μυστικόν Δείπνον καί έμμέσως καθιερούν , ανταποκρίνεται πλήρως εις τόν "πνευματικόν"καί "λογικόν"χαρακτήρα τής χριστιανικής λατρείας,...

...Η έν τή χριστιανική λατρεία διατήρησις τής φωνητικής ψαλμωδίας έχει βαθυτάτην θεολογικήν σημασίαν καί δέν άποτελει λεπτομέρειάν τινα λατρευτικής προτιμήσεως , ούτε όπισθοδρομικήν στάσιν έναντι τής εξέλιξεως τής μουσικής τέχνης...

...Η φωνητική ψαλμωδία άποτελει άναμφισβήτητον λειτουργικήν παράδοσιν τής Άποστολικής έποχής τής Έκκλησίας.Έπειτα αξιοποιείται δι'αυτής κατά τόν καλύτερον τρόπον αυτός ούτος ό άνθρωπος (δι'όν Χριστός άπέθανε) καί δή ή φωνή αυτού. ...

...Τά στοιχειά τής φωνητικής ψαλμωδίας (ό λόγος , τό μέλος καί ό ρυθμός), δέν είναι υλικά , αλλά πνευματώδη καί μυστηριώδη παράγωγα τών άρμονικών ψυχοσωματικών λειτουργιών του ανθρώπου...".

δ)...Ο ανθρώπινος λόγος είναι πρόσκαιρος καί "άνυπόστατος", κατ'άντιστοιχίαν τής θνητότητος του ανθρώπου. Αντιθέτως , ό λόγος του Θεού είναι αιώνιος , ώς καί ό Θεός.

"Έπειδή γάρ ή ήμετέρα φύσις επίκληρός έστι καί ευδιάλυτος, διά τουτο καί ό λόγος ήμών έστιν άνυπόστατος". Ο Θεός όμως "έχει τόν έαυτου λόγον έξ αυτού γεννώμενον, ού κατά τόν ήμετερον λόγον άνυπόστατον καί εις άέρα χεόμενον, άλλ'ένυπόστατον, ζώντα, τέλειον, ούκ έξω αυτού χωρούντα, άλλ'έν αυτω άεί όντα".

(Άγ.Ίω. Δαμασκηνού)

Ο Άγ.Ίωάννης ό Χρυσόστομος διδάσκει ότι "ώσπερ γάρ ό λόγος ό έμός από τής ψυχής μου γεννάται , ούτω καί ό Υίός από του Πατρός έτέχθη". " Ο Χριστός , κατά ταυτα, είναι πρωτότυπον τής του ανθρώπου δημιουργίας"....

...Πέρα τών χριστολογικών πατερικών συσχετίσεων τών ψυχοσωματικών λειτουργιών , σύμφωνα μέ τόνΆγ. Γρηγόριο Νύσση ό νοϋς παρομοιάζεται διά τινος έμπείρου μέν,αλλ'άφώνου μουσικού ,ένω αι σωματικάί αισθήσεις, δι'ών έξωτερικεύονται τής διανοίας αι παρορμήσεις, παρομοιάζονται διά τών πολυειδών μουσικών όργάνων"....

ε)...Σύμφωνα μέ τόν Άντ. Άλυγιζάκη "Τό περιεχόμενον τής κοσμικοποιημένης πολυφωνικής λειτουργικής μουσικής τής Δύσεως δέν είναι ό Θεός αλλά ό άνθρωπος"....

...Σύμφωνα μέ τόν π. Γεώργιο Μεταλληνό "ό θεολογικός λόγος τής λατρείας έχει τήν δική του ιστορική σάρκα-ένδυμα, τή λατρευτική μουσική , πού δένεται αναπόσπαστα μαζί του ,όπως ό Θεός Λόγος μέ τήν σάρκωσή του έλαβε ανθρώπινη σάρκα από τήν Παναγία Παρθένο".

Ίστερα από αυτήν τήν έλάχιστη γεύση άς άφήσουμε τόν άναγνώστη νά απολαύσει διά μέσω αυτής τής διατριβής τό ύψος , τό πλάτος καί τό βάθος τής θεοπνεύστου ψαλμωδίας.